

Vuonna 1922 heinäkuun 21 päivänä

kokoontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet puheenjohtaja Lavonius, herrat Nevanlinna, Tanner, Pehkonen, Wuolijoki ja Ramsay.

1 §.

Puheenjohtaja teki selkoa valuuttakysymyksen vaiheista ja alisti keskusteltavaksi, olisiko sen johdosta että hankkeissa ollut ulkomainen laina oli rauennut ja tämän lainan tuottamain valuuttain käyttämisestä kirjelmässä n:o 54 Johtokunnalle viime kesäkuun 30 päivänä lausutulla käsitystavalla ei niinmuodoin ole edellytyksiä, Johtokunnalle esitettävä Pankkivaltuusmiesten käsitys nykyisen tilanteen vaatimasta menettelytavasta. Samalla puheenjohtaja ilmoitti alistavansa myöhemmin erikseen harkittavaksi, olisiko Pankkivaltuusmiesten ryhdyttävä johonkin toimenpiteeseen sen johdosta, että Hallitus, joka oli saattanut Pankkivaltuusmiehet tilaisuuteen lausumaan mielensä suunnitellusta lainasta vasta samaan aikaan kuin esitys annettiin Eduskunnalle, ei olleenkaan ollut tiedustellut heidän käsitystään lopullisesta lainatarjouksesta ennen sen hylkäämistä.

Asiasta syntyneessä keskustelussa

Herra Ramsay lausui valittelunsa sen johdosta, että Johtokunta ei ollut neuvotellut tärkeimmissä valuuttakysymyksistä Pankkivaltuusmiesten kanssa. Puhuja arveli tähän olleen yhtenä syynä sen, että Johtokunta ei kenties tunnuttanut avointa luottamusta Pankkivaltuusmiehiä kohtaan sen vuoksi, että Pankkivaltuusmiehiin kuului henkilö, nim. puhuja itse, joka oli lähellä yksityispankkimaailmaa. Jos näin olisi asianlaita, katsoi puhuja sen aiheettomaksi epäluottamukseksi.

Herra Lavonius katsoi myöskin Johtokunnan antaneen liian vähän tietoja Pankkivaltuusmiehille Suomen Pankin harjoittamasta valuuttakaupasta. Pääsyy siihen näytti puhujan mielestä olevan se, että Johtokunta ei ole näihin saakka pitänyt tarkoituksenmukaista tilastoa Pankin valuuttakaupasta ja että siltä itseltäänkin niin ollen on puuttunut yleiskatsaus toimintaansa tällä alalla. Johtokunnan puheenjohtaja oli kyllä kerran, nim. viime kesäk. 28 päivänä kutsunut ne kolme Pankkivaltuusmiestä, joiden tulee ottaa osaa kaikkiin valtuusmiesten käsiteltävinä oleviin asioihin, neuvotteluun valuuttakaupasta, tähän neuvotteluun herra Nevanlinna kuitenkin oli ollut estetty saapumasta ja

siinä niin ollen olivat olleet läsnä herra Tanner ja puhuja. Silloin Johtokunnan puheenjohtaja ilmoitti, että pankki oli toukokuun 27 päivänä, jolloin punnan kurssi oli 213:75, alkanut myydä ulkomaista valuuttaa tarkoituksessa estää viejiä kohottamasta punnan arvoa luonnottomasti. Kesäkuun 21 päivään mennessä oli punta hiljalleen alentunut Smk:aan 206:20. Mutta sen jälkeen oli tapahtunut nopea alentuminen, niin että punta maksoi neuvottelua pidettäessä Smk 194:40. Tämä viimeinen aleneminen ei ollut Johtokunnan puheenjohtajan ilmoituksen mukaan Suomen Pankin aiheuttama. Neuvottelussa oli kysymys siitä, miten Suomen Pankin oli täten syntyneeseen tilanteeseen suhtauduttava. Kun Johtokunnan puheenjohtaja torjui jyrkästi sen oletuksen, että hankkeissa olevaa puntalainaa ei saataisi, tultiin neuvottelussa yksimielisyyteen siitä, että valuutan myyntiä ei olisi heti jyrkästi lopetettava, vaan olisi siitä vähin erin peräydyttävä.

Puhujan mielestä näytti välttämättömältä, että yhteistoiminta Pankkivaltuusmiesten ja Johtokunnan kesken saada kiinteämmäksi, vaikka Pankkivaltuusmiehet tällöin joutuisivatkin tehokkaammin vaikuttamaan pankin johtoon kuin on hallintoneuvostojen tapa yksityisissä liikkeissä.

Herra Tannerin mielestä oli jo pitemmän aikaa ollut

9

selvää, että laina oli vähintään epävarma. Ja vaikkapa laina olisikin ollut varma, oli puhujan mielestä harkitsematonta ryhtyä jo etukäteen kuluttamaan valuuttavaroja markan arvon parantamiseen, etenkin kun lainalla saatuja varoja nimenomaan oli aiottu säilyttää valuuttavarastona. Johtokunnan toimenpiteiden johdosta oli Pankin ulkomaisten kirjeenvaihtajien tili, joka toukok. 8 p. oli 194 milj. markkaa, jo ennenkuin Pankki Johtokunnan puheenjohtajan esityksen mukaan ryhtyi kerrottuihin toimenpiteisiin, vähentynyt 167 milj. markkaan toukok. 23 p:nä ja siitä kesäk. 23 p:nä 102 milj. markkaan sekä edelleen kesäk. 30 p:nä 80 milj. markkaan.

Johtokunnan menettely oli ristiriidassa niiden ohjeiden kanssa, joita Pankkivaltuusmiehet olivat Johtokunnalle antaneet laajojen keskustelujen perusteella, joihin Johtokunnan puheenjohtaja oli ottanut osaa, hyväksyen Pankkivaltuusmiesten käsityksen pääkohdissaan. Valuuttavarojen kuluttaminen markan arvon parantamiseen oli sitäkin vakavampaa laatua, kun se oli toistunut nyt jo ainakin kolmannen kerran. Jo aikaisemminkin oli nim. Suomen Pankin samallinen menettely johtanut siihen, että Pankki oli jäänyt voimattomaksi suurien ja luonnottomain kurssivaihtelujen tapahtuessa. Näistä aikaisemmista kokemuksista ei Johtokunta nyt ollut ottanut

oppia.

Se seikka, etteivät Pankkivaltuusmiestenkaan ponnistukset ole voineet estää entisen menettelytavan uudelleen toistumasta, osoitti puhujan mielestä, että koneistossa oli vikaa. Ennenkaikkea oli läheisempi yhteistyö Johtokunnan ja Pankkivaltuusmiesten kesken välttämätön. Jotta Pankkivaltuusmiehet voisivat seurata Johtokunnan työskentelyä, on välttämätöntä, että Johtokunnan pöytäkirjoista käyvät esille kaikki Johtokunnan päätökset. Toiseksi olisi Johtokunnan toimitettava valuuttakaupasta jatkuvaa tilastoa. Ja kolmanneksi olisi Johtokunnan jäsenten oltava yleensä saapuvilla Pankkivaltuusmiesten kokouksissa.

Puhujan mielestä oli Pankkivaltuusmiesten otettava nyt tarkka selko, mistä johtui viimeksi sattunut menettely valuuttakaupassa, ja saatava aikaan muutos pankin johdon toimitavoissa.

Herra Nevanlinnan mielestä oli Pankkivaltuusmiesten kokouksissa käynyt ilmi, että Johtokunnan puheenjohtaja oli valuuttakauppaan nähden ollut samalla kannalla kuin Pankkivaltuusmiehetkin ja puhujalle oli senvuoksi selvittämätöntä, miksi Johtokunta juuri puheenjohtajansa tahdosta kuitenkin kesäkuussa oli menetellyt toisin. Puhuja kannatti endotusta,

9

että Pankkivaltuusmiehet ryhtyisivät perehtymään asiaan tarkemmin.

Mitä tulee siihen puheenjohtajan huomautukseen, että Hallitus ei ollut kuulustellut Pankkivaltuusmiesten mieltä laina-asiassa, epäili puhuja tokko Pankkivaltuusmiehillä on aihetta siitä muistutusta tehdä.

Herra Wuolijoki katsoi, että Pankkivaltuusmiesten antamien ohjeiden ja Johtokunnan menettelyn välillä on periaatteellinen ero.

Puhuja oli samaa mieltä kuin herra Tanner, että Pankkivaltuusmiesten on otettava tarkka selko viime aikoina noudatetusta valuuttapolitiikasta, ei kuitenkaan sitä varten, että Pankkivaltuusmiehet ryhtyisivät jatkuvasti yhdessä Johtokunnan kanssa hoitamaan juoksevia asioita, vaan arvostelukseen Johtokunnan menettelyä.

Herra Pehkonen oli myöskin sitä mieltä, että Pankkivaltuusmiesten on puututtava asiaan. Puhuja ehdotti, että valtuusmiehet Lavonius, Nevanlinna ja Tanner valmistaisivat asiaa ja Pankkivaltuusmiehet käsitte lisivät sitä edelleen seuraavassa kokouksessa.

Pankkivaltuusmiehet päättivät jättää äskenmainittujen valtuusmiesten tehtäväksi ottaa selkoa, miten Suomen Pankin valuuttapolitiikkaa on viime aikoina hoidettu, onko valuutto-

ja ulkomailla ostettaessa käytetty välikäsiä ja mistä syys-
 tä, mihin tarkoituksiin ja kuinka paljon Suomen Pankin on
 välttämätöntä lähiaikoina myydä valuuttaa, mistä Suomen
 Pankki lähiaikoina saa valuuttaa, onko vientiliikkeiden kans-
 sa tehtyjä sopimuksia valuutan luovuttamisesta Suomen Pan-
 kille voimassa ja noudattavatko vientiliikkeet niitä sekä
 mitä näkökohtia Pankki noudattaa ostaessaan yksityispankeil-
 ta valuuttaa.

2 §.

Puheenjohtajan herättämä kysymys siitä, olisiko Pank-
 kivaltuusmiesten ilmaistava mielensä sen johdosta, että Hal-
 litus ei kuulustellut Pankkivaltuusmiesten mieltä valuutta-
 lainan ottamisesta, pantiin pöydälle.

3 §.

Pankkivaltuusmiehet päättivät, että, esteen sattues-
 sa sekä puheenjohtajalle, että varapuheenjohtajalle, puheen-
 johtajan tehtäviä hoitaa kolmas sisärenkaan jäsen.

Päätöksestä oli kirjelmällä annettava tieto Johtokun-
 nalle (Kirjelmä 56).

4 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että sekä professori Heckscher että parooni Langenskiöld oli vastannut heille Pankkivaltuusmiesten päätöksen mukaisesti lähetettyyn pyyntöön antaa lausunto Suomen rahan arvon vakiinnuttamisesta. Edellinen oli ilmoittanut ensi tilassa ryhtyvänsä tehtävään, jälkimmäinen sen sijaan oli lykännyt ratkaisevan vastauksen antamisen tuonneemmaksi (Liite 58 ja 58^{a-d}).

5 §.

Esiteltiin herrojen Palmgrenin ja Salmion antama kertomus suorittamastaan avoimien talletusten ja obligatsioiden tarkastuksesta (Liite 59).

6 §.

Herra Nevanlinna ilmoitti, että hän oli yhdessä herran Tannerin kanssa tarkastanut Suomen Pankin myöntämät suu-remmat luotot ja rediskonntaukset. Tarkastuksen yhteydessä olivat tarkastajat kehoittaneet Johtokuntaa hankkimaan selon eräiden suurten luotonnauttijain luottokelpoisuudesta. ~~(Liite)~~

Vakuumiksi
K. M. Raulala

~~to 59 a)~~

Vakuudeksi: